

ACC. NR. 2273

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: SKÅNE Upptecknat av: I. Ingesson
Härad: FROSTA Adress:
Socken: SKÄRHULT Berättat av: Johan & Anna Lindborg
Uppteckningsår: 1929 Född år i SKÄRHULT

Uppteckningen rör

REGISTER. År. 29.

29 År

Skriv endast på denna sida!

2252

Landskap: Skåne Socken: Skarhult

Fullständigt namn: Lars Nilsson

Född den 1836 på i Skeglinge
(gård eller by)

i Skeglinge i n Förla h d Skåne
(socken och landskap)

Yrke: Törfare Bisyssa: Kykoverktmästare

Bosatt å följande platser: i Skeglinge till 1840, därefter i Skarhult
(socken, landskap, tid)
hela sin ålderstid, med undantag av de år han i ung-
dommen hade tjänst i grannskapet, var i ½ år hos en trädgårdsmästare
i Köpenhamn.

Bor nu
(gård eller by jämte postadress)

Faderns namn: född

Moderns namn: född

Sedan huru länge är släkten känd: a) fädernet? b) mödernet?

Närmare upplysningar om släkten:
(t. ex. inflyttning, yrken m. m.)

Sagesmannens barndom: Var "vaktelsgj" (vajtelpaug) för hela Skarhults by
(el. upptecknarens) (syskelsättning, syskon)
skolgång i Skarhult.

N:r i accessions-
katalog:

8873 6

8874.

Läsning:

(böcker, tidningar m. m.)

Till Köpenhamn (se ovan). En gång på 1850-talet till Holland för
Resor: att lära bord konsten att krossa sten. En gång till Brumapäsen.

Har sagesmannen sina hågkomster efter vissa personer? Vilka?
(el. upptecknaren)

Deltagande i föreningslivet:

Förtroendeuppdrag:

Övriga upplysningar: Inget efter Lars Nilsson direkt upptecknat
finnes i härvarande samling; men en stor del av det stoff
som upptecknats efter hans dotter och svärson, Anna och J.-P.
Lindberg, hämtas från honom.

Död den 5 februari 1928. Ant. av

(år och dag)

Dessa uppgifter ha insänts av: Ingemar Jagers

(namn och fullständig adress)

Tomegapsgatan 1 Lund år 1929.

Landskap: Skåne Socken: Skarhult
Fullständigt namn: Anna Paulina Lindborg, f. Larsson
Född den 1882 på i Skarhults by
(gård eller by)
i Skarhults s:n Fasta h:1 Skåne
(socken och landskap)
Yrke: Gustav till Skomskau f. P. Lindborg Bisyssla:
Bosatt å följande platser: Alltid i Skarhults s:n
(socken, landskap, tid)

Bor nu i Skarhults by. H:1 Skarhult
(gård eller by jämte postadress)
Faderns namn: Lars Nilsson, kyrkohovrättmästare född 1836 död 1928.
Moderns namn: Han född
Sedan huru länge är släkten känd: a) fädernet? b) mödernet?
Närmare upplysningar om släkten:
(t. ex. inflyttning, yrken m. m.)

Sagesmannens barndom: Hade flera äldre halvsyskon i två källar: bröder i tim
(el. upptecknarens) (sysselsättning, syskon) "kull".
skolgång i Skarhult

Länsning:

(böcker, tidningar m. m.)

Resor:

Har sagesmannen sina hågkomster efter vissa personer? Vilka? *Fader Lass*
(el. upptecknaren)
Nilsson, f. 1814, d. 1928, m. fl.

Deltagande i föreningslivet:

Förtroendeuppdrag:

Övriga upplysningar:

Död den

(år och dag)

Ant. av

Dessa uppgifter ha insänts av:

Ingenjör Lager

(namn och fullständig adress)

Tomegapsgatan 1, Lund. år 1929.

2273.

I

JOHAN OCH ANNA LINDBORG
SKARHULT.

A.

2923

I.

B

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Bäckahästen.

Mor honn tjente te Ola Annors' i Skadahimmaned. Å där sa Bäckahästen,
honn bäckahästen hann sprant po gäuren åmm nättorna. Hann
sprant så de gnistra onge skona. - Å där va husbónnens mor,
honn va där får jämt. Honn låu ude i piekammaren. Å di hade
ligged å pratad åmm bäckahästen. Rätt va de va, jick hann framm
å hådra mittfår fönstored. Hann hade vrenad så dant. Å den Bäckahästen
gamla kvingan ble rädd å hölldé dynorna övor se.
vid fönstret.

Ola Annorsen trodde åsse hann hade reed po bäckahästen. En man rider
på bäckahästen. Hann slo -en ud i Läjestabäcken. När hann kommitt i bäcken,
så slängde hann -en au där.

Mor honn lå titt vagen åmm nättorna. Å där va alló po
gären. Å husbónnen sa te na, honn skolle ente bry se åmm ed.
De va bara bäckahästen där va ude å rände.

"Skadahimmaned" eller "Skadahused", gård i södra delen av
Skarhults socken. Onge, under. Hådra, huttra. Vrena, gnäggga.
Alló, larm, buller.

De va Bäjnt Svensen. Hann va tjöredräng po gossed. Mor å Bäcka-
Bäjnt Svensen di sad å snacka åmm bäckahästen. De va så rolit hästen
å höra på. - Hann hade vad ude å flytt hästana. Å hann fick ibland
fatt i bäckahästen. Hann hade en vidor mär, å hann trödde hann
hade fåd fatt i denn. Så va de bäckahästen i ställed. Hann
ville ente följa mä. Hann sled se ifrå dämm.

2279

UNIVERSITETS
FOLKETIMNERSARKIV.

3.

Spökeri.

Fär i tiden så va där alltid spöge här inge i gamla skolan. Spökeri.

Där va en skolelärare, såmm hade träbén, såmm va så ryselit stygg
ve glyttana. Di trodde de va hann, såmm jick ijenn. Di hörde de
asa po läfted.

Gamla skolan, etthus i Skarkults by, på norra sidan av ån. Det
användes som skolhus till 1870 och är numera arbetarebostad under
Skarkults gård.

2273

4.

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKTRÖNEARKIV

Folktrö om höns.

När hönsen galor liasåmm en hane, de ska båda dödsfall. Höns
båda dödsfall.

Far sa: Denn får du slajta, de e åsse nå'd å hä, en höna såmm
gal.

Om Åsumspågen.

Far hann va hos Åsoms-pågen, när hann va ong. Hann va dålli Åsums-
i magen. Hann lå där i två nättor. Hann komm ente te å snacka
mä -en den fåste dan.

När hann lau där, så ble hästana galna hos en nabo, å mannen
komm å kalla po Lars. Å hans mor sa: Du kann jarna seda åpp,
Lars. - Å då sa hann, ad di konne jarna ha de så-dánt. "Di kann
la mäj va i fre". Menn dan ette komm hann did å ba åmm hann
konne se po hästana, va där falléra. Menn strajs hann komm, så
ble di bra.

(Johan Lindborg tillägger:) Menn Mari Olin sögte åsse
Åsomspågen. Å honn hade en stor knuda po halsen. Å hann ordi-
nera sprit å törnrosbla. De skolle honn bada po halsen.

Åsumspågen var bosatt i S.Åsum i Färs härad. Hans verkliga
namn var Lars Mårtensson (född 1852, död 1902). Redan vid några
och tjugo års ålder började han sin praktik och blev snart den
mest anlitade av "di kloge". - Seda åpp (sitta upp), stiga upp.

Om kvacksalvaren Magnus Sederholm.

När Sannqvist bodde i Hyby, så va Sedorholm smépåg hos hann. Kvack-
salvaren
Å hann sa hann hade svartkånstbogen; denn hade hann fåd au sin Magnus
Sederholm.
mårrmor, å denn hade hann såved po i vaggan. Svartkonstbok.

Å onner tiden ad hann va där, så dö spektoren po gåren så
hastit. Så trodde di de va smepågen, där hade färjört hann.

När hann då va där po Hyby, så ble de bra me hann å hogge-
drängens dättor; å honn va liasåmm sjugli te hälsan, å honn va
den fåsta hann bota. - Hann bårja mä -ed, när hann komm där i-
frå Sannqvistes.

Hann hade stocked en kniv ing i en pingsó, å så sad denn å
plågas där. Di begreb ente va de va där skreg. Di visste ente
ihellor, va hann mena mä de dära. Te sist jick di hänn å titta
va de va. Å di tjännde ijenn kniven, Sannqvist hade sitt när
hann arbéta po denn i smiddjan. Hann hade satt skafted i joren,
så sad pingsóen po kniven.

Di tala åmm, ad hann hade svartkånsbogen å konne jóra kånstor. Kvack-
salvaren
Når Sannqvist tillrättavisa hann, så sa hann: Jajja, passa se, Magnus
Sederholm.
Sannqvist!

Hann va ente rädd får hann, menn Mari, hans kvinga, va de. Honn
trodde hann konne jóra exekýsor ve na. Ja tyckor de skolle ente
va nå'd å va rädd får. Hann så úd såmm en rekti dommsnut, en redi
drull.

Hann begá sme-yrked, när hann flytte därifrå. Hann bejynte
po kvacksalveried me desamma.

Hann hade en stili fru, denn hade hann tröllad se te. De va
hoggedrängens dåtter po Hyby.

Magnus Sederholm, nu omkring 50 år gammal, en känd kvacksalvare,
bosatt i Sjödiken i Svedala socken, Oxie härad. I Svedala kallas
han "den klåge". Han har stor praktik och bedriver för övrigt
trädgårdsmästareyrket. Patienterna få gå och vänta i flera dagar.
Han har endast mottagning när andan faller på. Apoteket i Svedala
lär ha stora inkomster av hans ordinationer. I yngre år var Seder-
holm i smedlära hos smedmästare Sandquist i Hyby (halvbror till
Anna Lindborg; sedermera bosatt i Igelösa). - Pingsó, igelkott.
Begá, uppgav.

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKLIVSMESARKIV

Förgörning.

När där är svarta prickar i äggen, så är där andra människor,
som förgör äggen. Så säger min svägerska, fru Sandquist. Hon är av ägga
sådär vidskeplig av sig. Hon är ifrån Hyby (i Bara härad).

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Skåne
Fracto
Skarhult

Ringdans. N.Y.D. 1929

10.

Vyft. av T. Ingvar

2273

Medd. av John. & Anna Lindberg
Skarhult

Jag satte glasögon på min näsa,
ja skulle se om ja kunne läsa,
men jag läste att det var omöjeligt
att leva lyckelig förutan dej.

Trali lala, si godá,
Tralilala, här e ja,
men jag läste att det var omöjeligt
att leva lyckelig förutan dej.

Ringdans.

"Gå te Hanna" eller "Fria valet."

Den brugte di alltid spela när kadrillen va slut. Di
fick välja antingen detta eller galäpp eller vals.

"Gå te Hanna"
eller
"Fria valet".
(en dans).

Kommen påga, kommen påga,

ska vi gå te Hanna.

Sju da udi ra, sju da udi ra,

hopp min Annika, hopp min Annika,

hopp min lilla Annika.

2273

12.

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Om pågen Pär.

Ja e så lissen får min Pär,
hann sir hann will ha jevär,
hann sir hanñ vill ud i kri jed å lua,
menn ja sir te -en ändå,
du ska ble himma,så
ska du få ligga friad i min stua.

Visan om Pågen Pär.

"Där e fler vars i denn,menn ja har allri hört mer än
densamma. Denn sjong Annors Månsen,når vi jick å hämte mjölk
åmm kvällana". (A.L.)

Visan sjunges på samma melodi som Skånska nationernas s.k.
madavisa. Melodien tillhör ursprungligen någon beväringsvisa.

Denna visa torde först ha varit avfattad i någon sydskånsk
munart,som formen "lua" (löpa) utvisar; i Frosta hd heter det
löba. (Upptecknarens anm.)

Barnramsor.

Om snigeln.

Snigel, snigel, snärpa,
räck ud dina långe horn,
så får du en kappa korn.

Om åkerhönan.

Fly, fly, agorhöna,
i maren bler de fint, fint, grannt vär.

Om en prästkrage.

För, när vi hitte en prästkrage, så pläcka vi au blaen, så
skolle vi si: "Rackare, packare, tjäjsare, kong." Så skolle en
ble de, såmm en stanna ve.

Barnramsor.

Om snigeln.

Om åkerhönan.

Om en prästkrage.

H.L.

Ria, ria ranka,
hästen hidde Blanka,
var ska du ria,
te en lidet pia,
va ska honn hitta?

Anna Magritta.

Rida ranka.

Skane
Frösl
Skarhult
1929

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2273

15.

Uppd. av S. Ingesson
Bör av Joh. Anna Lindberg
Skarhult

Härmningar av matklockan på Skarhults gård.

"Bårlóna bälhóna

Kommen himm, kommen himm! "

så sa far, ad madaklåckan sa,

"Släpp spaen å ta sken"

de sa di po senare tidor, menn de andra va gammare ijenn.

Aven: "Lägg spaen å ta sken"

eller: "Släng spaen å ta sken"

(och när man börjar efter middagsrasten:)

"Släng skedan, ta spa'n".

Härmningar
av
matklockan.

Di hade vars fjortan da å passa ringningen, smelärlingen å
hoggelärlingen.

Bårlóna, som nämnes här ovan, är dialektformen för ortnamnet
Borrlunda. Bälhóna, ordagrant = bälghundar.

Skåne

Finska med.

Skaraborg 1:6

1929.

2273

16,

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ede-skävor (en art av engelska sjukan).

Ogvt. T. Ingers

Ber. Johan o. Anna

Ristborg
Marknäs

"Edeskävor."

Denn hann har säkort ede-skävor, sa far. De va när di åd
möed.

"Denn hann har eded en fauragrina. De skolle moren ha
eded.

kont.

X/ färhuud.

2273

17.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Försiktighet under havandeskap.

De va så möed, såmm di skolle ajta se får:

Di fick ente kryba onge en klä-strek ella en stång.

Di fick ente sätta se po en knobb.

Di fick ente sätta en tjylland me hernen nerfår.

Di skolle ajta se får å se illsvåda.

Knobb, trädstam, trädstubbe. Tjylland, tjuga, högaffel.

Försiktighet
under
havandeskap.

2273

18.

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Olika slags lyte och bot där för.

När di hade nåd lyde, så skolle di ta nån annens klär, så Olika slags
lyte.
di ente visste-d, å de skolle di lägga barned i. Sin skolle di
bära -d himm ijenn, så di ente fick se -ed.

När di hade nåd udslätt, så skolle di la itt lig ta me
hannen po de ställed där di hade lyded. Så skolle di ta ed mä
se i graven. Dina talte åmm, ad honn va me Anna i Malme å lo itt
lig ta me hannen po se. Honn har sånna udslätt i ansikted i
ryckavis.

Min systor har en påg, såmm vätte i sängen. Så va där nån
fruer sa: De e itt lyde, menn färsög å fånga en mus, å mal denn
å blanna i nån kaga. Å honn blanna denn i pannekagor å ga pågen,
å hann ble åu mä -ed.

Udslätt, utslag. - Den ovannämnda Dina är en av grannkvinnorna.

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Rinnande vatten såsom botemedel.

När di skolle jöra rå får nänting å skolle ta vann, så Rinnande vatten ss.
skolle di ta -ed mä strömmen å ente väんな kared imod strömmen. botemedel.

Å di skolle hälla ud mä strömmen.

(Om bruket av rinnande vatten, se vidare J. Lindborgs berättelser.)

2273

20.

LUNGS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Medel mot utslag.

Medel mot
utslag.

De va bra å tvätta se i osiddor mjölk mä. Denn skolle ente
va silad, sa di gamle. De va när di hade udslätt å så.

Medel mot näsblod.

Medel mot
näsblod.

Å när di hade näsblo, så skolle di binga itt rött bann
åmm armen.

2273

21.

LUNDs UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Medel mot vårtor.

Di gne dåmm mä en fläskasvär; så skolle di lägga denn
imellan två stena. Så skolle di ente gå färbi, förän di va
veck.

Medel mot
vårtor.

Di skolle ta lia många ärter, samm di hade vårtor ella
ligtórrna, å di skolle di slänga i bronnen. Menn di fick ente
gå did te denn bronnen tiare, förän di va veck.

Skane
Frostafj

Skarhult

Lekar.

ppsd 1929

2273

22.

ppsdas. I Torgers

Mrs. John o. Anna Lindberg

Skarhult

"Bromm, bromm, bräjja": (Själva handlingen icke beskriven).

Bromm, bromm, bräjja
vi villa läjja
tjässarens döttra vita å vackra
denn såmm kommor allra sist
denn ska vi i grytan stappa.

"Bromm, bromm
bräjja".

"Hår bor viban". (Lektes med små barn). "Di sto å neb en i
örad å sa:

Hår bor viban?
Höjt åppe i sniban.
Va jör honn där? Agg.
Hår många? Kårana fulla.
Vicka ska ja ha? (sa denn såmm neb).

"Hår bor viban"

Så fick di si, åmm di ville ha di sure ellor di söde. Åmm
di sa "di sure", så neb di damm hårare i örad, te di jämra se.
Så sa di "di söde" te sist.

Denna daler den skall vandra: Di sad i ring me hännorna
tätt ihob å hade en päng di slapp iväj. Så sjong di:

Denna daler den skall vandra
från den ena till den andra,
skynda på, skynda på,
vi ha längre väg att gå.

"Denna daler
den skall vandra."

(Förfaringssättet allmänt känt: En skall utforska var
pengen finns, och den som pengen anträffas hos, skall därefter
stå upp och söka efter densamma).

Mala rovor: Far hann lärde våss en leg där himma. Hann
hållt hannen po bored liasåmm han knicka senåp. - Där skolle
en va udda, så skolle alla di andre ha plassor. Så läste hann:

Mala mala roor
änkan läjen säjen dräng
på sin åker på sin äng
mala mala roor.

Mala rovor.

Så skolle di andre gå ront te ad hann knacka i bored. Så
sluta hann å läsa å slo i bored. Så skolle di sätta se. Så ble
där en utan plass all tid.

Banka röttelär: (Lektes utomhus). Di sto i en ring alli "Banka röttelär".
hoba å hållt varandra i hännorna. Å så fick där en ble udåmm,
såmm skolle slå dåmm i ryggen. Når denn slo denn i ryggen, så
skolle di springa po var sitt håll. Denn såmm fåst komm te
leded fick gå ing. Denn andre fick gå utan åmm.

Gömma ringen: "Gömma, gömma ringen, sött å gott å väl" sa Gömma ringen.
di te varenda en. Så jömde di denn po nåd ställe. Så skolle di
jätta här denn va. "Var e ringen, jag kan själv ha den om jag vill."

Gömma ringen på annat sätt: Så hade di en sårts leg där di
sad i ring alla. Så skolle di sjonga: Ja har ringen - denn såmm
hade ringen - å Ja har ingen - di såmm ente hade nån. Så skolle
där gå en inge i ringen å lyss va di sa. Så fick ringen vandra,
så di konne smy denn te varandra.

Blindbock: Så legte di möed me blingebäck. Di skolle springa
omkring. Så skolle en ha bonged får ögenen. Så skolle hann leda
rätt po di andre.

25,

"Vi sjong -en en gång vi va i Strö. Så lärde vi den där. Lek med
en nål.

så skolle där en gå ud, så skolle di andre ble inge. Så satte
di en knappenål po en åu dåmm. Så sjong di:

Fem får å fyra getter,
tag nålen där den sitter,
tag nålen där den satt,
så förtjenar du dig en skatt.

Så skolle di ledet nålen. Denn såmm fick gå ud fåst å
ställa se, denn fick ente se, var di satte den på."

Räven laskade över isa. (Jullek).

Vi legte en:

Räven laskade över isa,
räven laskade över isa,
får ja låv, får ja låv,
att sjonga skräddarens visa.

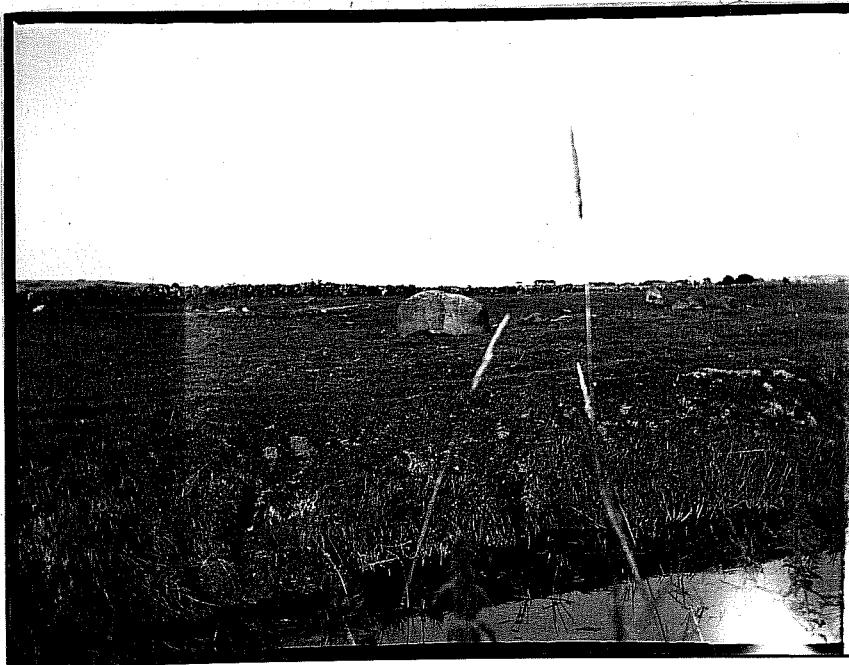
Så gör skräddaren vart han går,
å vart han sitter å vart han står,
får ja låv, får ja låv,
att sjonga skräddarens visa.

"De bler samma or, utan di ändrar po hantvárked. Så kann di
sätta ing va får en såmm helst. Så skolle di jöra oliga tempo
ettesåmm di va. "Skomágare" då skolle di knabba i knäed."

"Räven laskade
över isa".

Den store stenen i ängen.

Där ude i ängen, po hinsien åuen, där liggor en stor sten. Traditioner
om en
Di brugte å si, ad där komm di små glyttana ifrå. Di sa åsse, stor sten.
ad hann vände se, när han luta nybågad brö.

Den store stenen i ängen. Skarhult, Fresta hd.

2273

28.

LUNDs UNIVERSITETs
FOLKMINNESARKIV.

Anna Lindborg,
Skarhult.

Anna Lindborg (f. Larsson), hustru till skomakaren J.P. Lindborg, är född i Skarhults by 1882 och har varit bosatt där sin mesta tid. Föräldrarna voro husmannen och kyrkovaktaren Lars Nilsson (1836-1928) och hans hustru Maria. Åtskilliga av de här anförda traditionerna har hon efter sina föräldrar. (Om Lars Nilsson, se vidare i inledningen till uppteckningarna efter J.P. Lindborg i Skarhult). Anna Larsson, som hade flera äldre halv-systror - fadern hade varit gift en gång förut och blev omgift efter den första hustruns död - har gått i skola i Skarhult och gått och läst i Östra Strö. Från 15 till 19 års ålder var hon i tjänst hos Per Jönsson i Bältinge i Skarhults socken. Senare var hon en tid sömmerska, innan hon blev gift. Anna och Johan Lindborg äro ibland sina grannar mycket populära på grund av sin hjälpsamhet och gästfrihet, och upptecknaren, som en tid bodde i deras hus, minnes dem med tacksamhet.

2272

LUNDSS UNIVERSITETETS
FOLKMINNESARKIV

Register.

29.

1. A. Bäckahästen.		Lekar:
3. Spökeri.	24.	Gömma ringen.
4. B. Höns - båda dödsfall.	25.	Blindbock.
5. C. Åsumspågen (Lars Mårtensson).	26.	Lek med en nål.
6. Magnus Sederholm i Svedala.		Räven laskade över isa.
8. E. Förgörning.		
9. I. Ringdanser m.m.		
12. Om pågen Pär (visa).		
13. Barnramssor.		
15. Härmningar av matklockan å Skarhult.		
J. Folkmedicin och huskurer:		
16. Ede-skäver.		
17. Havandeskap.		
18. Lyte av olika slag.		
19. Rinnande vatten såsom botemedel.		
20. Medel mot utslag.		
20. " " näsblod.		
21. " " värter.		
K. Lekar:		
22. Bromm, bromm bräjja.		
23. Denna daler den skall vandra.		
23. Mala rovor.		
24. "Banka röttelär."		
22. HÄR BOR VIBAN.		

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2273

K

Barn- och ungdomslekar.

2273

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Folkmedicin och huskurer.

12273

Barnramser.

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Skane
Frosta
Mjelkavik
Nysjö 1929

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2273

Mrs. T. Trager
Bor. w/ Mrs Anna Lindberg
Skarhult

Ringdanser m.m.

2273

Om Åsumspågen och Sederholm.
(Två kvacksalvare).

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV.

Ringdans.

Flicka lilla sitter i sitt kök,
kogor kaffe å gir fästemannen gök,
("så e där en trall bagette").

Ringdans.